Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (пети състав)

1 август 2025 година*

„Преюдициално запитване — Гражданство на Съюза — Свободно движение на лица — Член 18 ДФЕС — Недопускане на дискриминация на основание гражданство — Директива 2004/38/ЕО — Член 24 — Принцип на равно третиране — Ненавършило пълнолетие дете, което е гражданин на Съюза и има право на пребиваване на основание на тази директива — Предоставяне на разрешение за пребиваване в страната на родителя на това дете, за да може той да упражнява родителските си права върху него — Разграничение според гражданството на детето — Родител, който има право на пребиваване на основание, че е търсещо заетост лице — Дерогация от принципа на равно третиране по отношение на правото на социално подпомагане — Обхват“

По дело C-397/23

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Sozialgericht Detmold (Социален съд Детмолд, Германия) с акт от 22 юни 2023 г., постъпил в Съда на 29 юни 2023 г., в рамките на производство по дело

FL

срещу

Jobcenter Arbeitplus Bielefeld,

при участието на

Stadt Bielefeld,

СЪДЪТ (пети състав),

състоящ се от: M. L. Arastey Sahún, председател на състава, D. Gratsias, E. Regan (докладчик), J. Passer и B. Smulders, съдии,

генерален адвокат: J. Richard de la Tour,

секретар: R. Şereş, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 14 ноември 2024 г.,

* Език на производството: немски.

като има предвид становищата, представени:

– за германското правителство, от J. Möller и R. Kanitz, в качеството на представители,

– за Европейската комисия, от B.-R. Killmann и E. Montaguti, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 13 февруари 2025 г.,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на правото на Съюза, свързано с правото на граждани на Съюза и на членове на техните семейства да се движат и да пребивават свободно на територията на държавите членки.

2 Запитването е отправено в рамките на спор между FL и Jobcenter Arbeitplus Bielefeld (Бюро по труда на Билефелд, Германия) (наричано по-нататък „Jobcenter Bielefeld“) относно отказа на последното да предостави на FL право на социално подпомагане по правото на Германия.

Правна уредба

Правото на Съюза

Директива 2004/38/ЕО

3 Съображения 3, 4 и 6 от Директива 2004/38/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година относно правото на граждани на Съюза и на членове на техните семейства да се движат и да пребивават свободно на територията на държавите членки, за изменение на Регламент (ЕИО) № 1612/68 и отменяща директиви 64/221/ЕИО, 68/360/ЕИО, 72/194/ЕИО, 73/148/ЕИО, 75/34/ЕИО, 75/35/ЕИО, 90/364/ЕИО, 90/365/ЕИО и 93/96/ЕИО (ОВ L 158, 2004 г., стр. 77; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 7, стр. 56) гласят:

„(3) Гражданството на Съюза следва да бъде основният статус на гражданите на държавите членки, когато те упражняват правото си на свободно движение и пребиваване. Поради това е необходимо да се кодифицират и преразгледат съществуващите инструменти на Общността, в които поотделно се разглеждат работници, самостоятелно заети лица, както и студенти и други незаети с трудова дейност лица, за да се опрости и укрепи правото на свободно движение и пребиваване на всички граждани на Съюза.

(4) С оглед коригирането на този подход „на части“, „сектор по сектор“ по отношение на правото на свободно движение и пребиваване и с оглед улесняване на упражняването на това право, съществува необходимост от единен законодателен акт за изменение на [Регламент (ЕИО) № 1612/68 на Съвета от 15 октомври 1968 година относно свободното движение на работници в Общността (ОВ L 257, 1968 г., стр. 2; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 1, стр. 11)] и за отменяне на следните актове: […]

[…]

(6) За да се съхрани единството на семейството в по-широк смисъл и без да се засяга забраната на дискриминацията, основана на националност, положението на лица, които не са включени в определението за членове на семейство съгласно настоящата директива и които поради това нямат автоматично право на влизане и пребиваване в приемащата държава членка, следва да бъде разгледано от приемащата държава членка въз основа на националното ѝ законодателство, за да се реши, дали на тези лица може да се предостави право на влизане и пребиваване, като се отчита тяхното взаимоотношение с гражданина на Съюза или други обстоятелства, като финансова или физическа зависимост от гражданина на Съюза“.

4 Член 2 от посочената директива е озаглавен „Определения“ и предвижда:

„За целите на настоящата директива:

[…]

2) „Член на семейство“ означава:
   а) съпруга/съпругата;
   б) партньор, с когото гражданинът на Съюза е сключил регистрирано съжителство въз основа на законодателството на държава членка, ако законодателството на приемащата държава членка третира регистрираното съжителство като равносилно на брак и в съответствие с условията, посочени в приложимото за случая законодателство на приемащата държава членка;
   в) преки наследници, които са на възраст под 21 години или които са лица на издръжка, както и такива, които са наследници на съпруга/съпругата или партньора така, както е определен в буква б);
   г) преки роднини по възходяща линия на издръжка, както и такива преки роднини на съпруга/съпругата или партньора, така както е определен в буква б);

[…]“.

5 Член 3 от споменатата директива е озаглавен „Бенефициенти“ и предвижда:

„1. Настоящата директива се прилага за всички граждани на Съюза, които се движат или пребивават в държава членка, различна от тази, на която са граждани, и за членовете на техните семейства така, както са определени в член 2, точка 2, които ги придружават или се присъединяват към тях.

2. Без да се засягат правата на свободно движение и пребиваване, които въпросните лица могат да имат сами по себе си, приемащата държава членка в съответствие с нейното национално законодателство улеснява влизането и пребиваването на следните лица:

[…]

б) партньора, с когото гражданинът на Съюза има трайна връзка, което е надлежно удостоверено.

Приемащата държава членка извършва подробен преглед на личните обстоятелства и аргументира всеки отказ на разрешение за влизане или пребиваване на тези лица“.

6 Член 6 от същата директива е озаглавен „Право на пребиваване за повече от три месеца“ и в параграф 1 предвижда:

„Гражданите на Съюза имат право на пребиваване на територията на друга държава членка за срок до три месеца без никакви условия или формалности, освен изискването да притежават валидна карта за самоличност или паспорт“.

7 Член 14 от Директива 2004/38 е озаглавен „Запазване на правото на пребиваване“ и в параграфи 2 и 4 предвижда:

„2. Гражданите на Съюза и членовете на техните семейства притежават правото на пребиваване, предвидено в членове 7, 12 и 13, дотогава, докато отговарят на условията, посочени в тези членове.

[…]

4. Чрез дерогация от параграфи 1 и 2 и без да се засягат разпоредбите на глава VI, мярката експулсиране не може в никакъв случай да се предприеме по отношение на граждани на Съюза или членове на техните семейства, ако:

[…]

б) гражданите на Съюза са влезли на територията на приемащата държава членка, за да търсят заетост. В този случай гражданите на Съюза и членовете на техните семейства не могат да бъдат експулсирани, докато гражданите на Съюза могат да представят доказателства за това, че продължават да търсят заетост и за това, че имат реален шанс да бъдат наети на работа“.

8 Съгласно член 24 от тази директива, озаглавен „Еднакво третиране“:

„1. При спазване на конкретните разпоредби, изрично предвидени в Договора и вторичното законодателство, всички граждани на Съюза, които пребивават въз основа на настоящата директива на територията на приемащата държава членка, се ползват с третиране, еднакво с третирането на гражданите на тази държава членка в рамките на обхвата на приложение на Договора. […]

2. Чрез дерогация от параграф 1 приемащата държава членка не се задължава да предостави право на социално подпомагане през първите три месеца на пребиваване или

при необходимост, по-дългия срок, регламентиран в член 14, параграф 4, буква б), […] за лица, различни от работници или самостоятелно заети лица, лица, които запазват такъв статус и членове на техните семейства“.

Регламент (ЕО) № 883/2004

9 Член 4 от Регламент (ЕО) № 883/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година за координация на системите за социално осигуряване (ОВ L 166, 2004 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 7, стр. 82) е озаглавен „Равно третиране“ и предвижда:

„Освен ако друго не е предвидено в настоящия регламент, лицата, за които се прилага настоящият регламент, получават същите обезщетения и имат същите задължения съгласно законодателството на която и да е държава членка, както нейните граждани“.

Правото на Германия

В областта на пребиваването

10 Член 28 от Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet (Закон за пребиваването, заетостта и интеграцията на чужденците на федералната територия) от 30 юли 2004 г. (BGBl. 2004 I, стр. 1950), изменен със закон от 27 юли 2015 г. (BGBl. 2015 I, стр. 1386) (наричан по-нататък „AufenthG“) е озаглавен „Събиране на семейството на германски граждани“ и в параграф 1 предвижда:

„Разрешение за пребиваване се издава на:

1. съпруг на германски гражданин,

2. на децата на германски гражданин, които не са навършили пълнолетие и не са сключили брак,

3. на родителя на германски гражданин, който не е навършил пълнолетие и не е сключил брак, за целите на упражняването на родителските права,

при условие че съответният германски гражданин има обичайно местопребиваване на федералната територия […]“.

11 Член 11, параграф 14, първо изречение от Gesetz über die allgemeine Freizügigkeit von Unionsbürgern (Закон за свободното движение на гражданите на Съюза) от 30 юли 2004 г. (BGBl. 2004 I, стр. 1986), изменен със закон от 12 ноември 2020 г. (BGBl. 2020 I, стр. 2416) (наричан по-нататък „FreizügG/EU“), гласи:

„[AufenthG] се прилага и когато предоставя по-благоприятно правно положение от този закон“.

В областта на социалното подпомагане

12 Член 7 от книга II от Sozialgesetzbuch (Социален кодекс), в редакцията му в сила до 31 декември 2020 г. (наричан по-нататък „SGB II“), е озаглавен „Лица, които имат право на помощи“ и в параграф 1 предвижда:

„Предвидените в тази книга помощи се предоставят на лицата, които:

1. са навършили 15 години, но все още не са достигнали максималната възраст по член 7 а,

2. са работоспособни,

3. се нуждаят от помощ и

4. имат обичайно местожителство на територията на Федерална република Германия (работоспособни правоимащи лица).

Такива помощи не получават:

1. чужденците, които не са заети или самостоятелно заети лица във Федерална република Германия и нямат право на свободно движение съгласно член 2, параграф 3 от [FreizügG/EU], и членовете на техните семейства, през първите три месеца от пребиваването им,

2. чужденците,
   a) които нямат право на пребиваване,
   b) чието право на пребиваване се основава само на обстоятелството, че търсят работа, или

[…]

както и членовете на техните семейства,

[…]

Чрез дерогация от точка 2, второ изречение чужденците и членовете на техните семейства получават предвидените в тази книга помощи, когато най-малко пет години обичайното им местожителство е на територията на Федерална република Германия […]“.

Спорът в главното производство и преюдициалният въпрос

13 Жалбоподателят в главното производство FL, полски гражданин, влиза в Германия на 30 май 2020 г. от Нидерландия. Партньорката му, също с полско гражданство, е влязла в Германия преди него, а именно на 30 август 2015 г., от Полша. Синът им е роден на 27 ноември 2020 г. в Германия и също е полски гражданин.

14 FL, партньорката му и детето им подават молба до Jobcenter Bielefeld за основни социални помощи по SGB II. С решения, съответно от 3 и 21 декември 2020 г., Jobcenter Bielefeld отпуска социални помощи на партньорката на FL, считано от 30 май 2020 г., и на детето,

считано от датата на раждането му. С решение от 21 април 2021 г. молбата на FL за помощи за периода от 30 май 2020 г. до 28 февруари 2021 г. е отхвърлена с мотива, че основанието за пребиваването му на територията на Германия, а именно качеството му на търсещо заетост лице, не отговаря на изискванията за предоставяне на социални помощи по SGB II.

15 С решение от 19 юли 2021 г. Jobcenter Bielefeld отхвърля жалбата на FL срещу отказа като неоснователна с по същество същите мотиви като в първоначалното си решение.

16 По-конкретно, Jobcenter Bielefeld приема, че основанието за пребиваване на FL на територията на Германия не му дава право на социални помощи по SGB II, тъй като, на първо място, съгласно националното право FL не може да претендира за право на пребиваване на основание на това, че е член на семейството или близък на партньорката си, която има право на постоянно пребиваване.

17 На второ място, Jobcenter Bielefeld констатира, че FL не може да получи разрешение за пребиваване и на основание член 28, параграф 1, първо изречение, точка 3 от AufenthG, разглеждан самостоятелно или във връзка с член 11, параграф 14, първо изречение от FreizügG/EU, а именно за упражняване на родителски права върху ненавършило пълнолетие дете, тъй като за издаването на такова разрешение за пребиваване се изисква детето да е гражданин на Германия, докато детето на FL е гражданин на Полша.

18 На трето място, Jobcenter Bielefeld приема, че в случая не е налице право на пребиваване на основание Регламент (ЕС) № 492/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 5 април 2011 година относно свободното движение на работници в Съюза (ОВ L 141, 2011 г., стр. 1) или на основание член 4 от Регламент № 883/2004, както Съдът тълкува тези разпоредби в решение от 6 октомври 2020 г., Jobcenter Krefeld (C-181/19, EU:C:2020:794). Всъщност в случая по посоченото дело ненавършилите пълнолетие деца били задължени да посещават училище, а това не се отнасяло за детето на FL.

19 На 12 август 2021 г. FL обжалва решението на Jobcenter Bielefeld от 19 юли 2021 г. пред запитващата юрисдикция Sozialgericht Detmold (Социален съд Детмолд, Германия). В подкрепа на жалбата си FL по същество твърди, че трябва да му се предостави право на пребиваване на основание член 28, параграф 1, първо изречение, точка 3 от AufenthG, разглеждан във връзка с член 6 от Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland (Основен закон на Федерална република Германия), предвиждащ по-конкретно защита за семейството и равно третиране между децата, родени в брак, и децата, родени извън брак, и с член 8 от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, подписана в Рим на 4 ноември 1950 г., предвиждащ право на зачитане на личния и семейния живот. Според FL уредба, която предвижда, че събирането на семейството с цел упражняване на родителски права предоставя основание за пребиваване само в случаите, когато тези права се упражняват върху ненавършило пълнолетие дете, което е гражданин на Германия, противоречи на правото на Съюза, тъй като представлява ограничение не само на свободното движение, но и на правото на равно третиране.

20 Jobcenter Bielefeld твърди, че не може да предостави разрешение за пребиваване на FL на основание член 28, параграф 1, първо изречение, точка 3 от AufenthG, тъй като тази разпоредба изрично изисква ненавършилото пълнолетие дете да е гражданин на Германия. Разграничението между местни и чужди граждани било присъщо за приетите в областта на имиграцията и пребиваването национални норми и не означавало, че посочената разпоредба противоречи на правото на Съюза.

21 Запитващата юрисдикция посочва, че в Германия съществува разногласие както в доктрината, така и в съдебната практика по въпроса дали член 11, параграф 14, първо изречение от FreizügG/EU, разглеждан във връзка с член 28, параграф 1, първо изречение, точка 3 от AufenthG и с член 18, първа алинея ДФЕС, може да обоснове право на пребиваване на родителя, упражняващ родителските права, по отношение на ненавършил пълнолетие гражданин на Съюза, който, макар да не е гражданин на Германия, се ползва на територията на тази държава с право на пребиваване, производно от правото на пребиваване на другия си родител. При тези обстоятелства запитващата юрисдикция счита, че за да разреши спора, с който е сезирана, трябва да постави на Съда преюдициално запитване за съвместимостта с правото на Съюза на приложимата в случая правна уредба на Германия.

22 Всъщност, ако на FL се признае право на пребиваване на територията на Германия на основание, различно от качеството му търсещо заетост лице, по принцип би трябвало да му се признае и правото на социални помощи по SGB II.

23 При тези обстоятелства Sozialgericht Detmold (Социален съд Детмолд) решава да спре производството и да постави на Съда следния преюдициален въпрос:

„Трябва ли правото на Съюза да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба, съгласно която следва да се издаде разрешение за пребиваване на родител чужденец само с оглед на родителските права върху ненавършило пълнолетие дете без сключен брак, родено в страната, когато обичайното местопребиваване на детето е в страната, което означава, че гражданин на държава — членка на Съюза, няма право да му бъде издадено такова разрешение за пребиваване с оглед упражняването на родителските права върху непълнолетен гражданин на Съюза с гражданство на друга държава членка, различна от Германия?“.

По преюдициалния въпрос

24 Преди всичко следва да се отбележи, първо, становището на Европейската комисия, че жалбоподателят в главното производство би могъл да се позове на право на пребиваване на територията на Германия в качеството си на „партньор“ на майката на общото им дете по смисъла на член 3, параграф 2, буква б) от Директива 2004/38, и че ако се признае това му право, отпада необходимостта от отговор на поставения въпрос за разрешаването на спора в главното производство.

25 В това отношение следва да се припомни, че въпросите относно правото на Съюза се ползват с презумпция за релевантност. Съдът може да откаже да се произнесе по отправеното от национална юрисдикция преюдициално запитване само ако е съвсем очевидно, че исканото тълкуване на норма от правото на Съюза няма никаква връзка с действителността или с предмета на спора в главното производство, когато проблемът е от хипотетично естество или още когато Съдът не разполага с необходимите данни от фактическа и правна страна, за да бъде полезен с отговора на поставените му въпроси (решение от 10 април 2025 г., Amilla, C723/23, EU:C:2025:262, т. 38 и цитираната съдебна практика).

26 В случая жалбоподателят в главното производство твърди, че има право на пребиваване не на основание член 3, параграф 2, буква б) от Директива 2004/38, а на националното право, свързано с упражняването на родителските права, а запитващата юрисдикция счита, че за преценката на основателността на това твърдение има нужда от тълкуване на правото на Съюза. Сама по себе си възможността заинтересованото лице да има право на пребиваване също и на друго основание не доказва, че исканото тълкуване на разпоредби от правото на Съюза очевидно няма никаква връзка с наличието на спор в главното производство или че поставените с въпроса проблеми са от хипотетично естество.

27 На второ място, въпросът на запитващата юрисдикция се отнася по-конкретно до възможността гражданин на Полша — баща на ненавършило пълнолетие дете, което е гражданин на Полша и е с обичайно пребиваване в Германия — да получи разрешение за пребиваване в последната държава с цел да упражнява там родителските си права върху това дете, ако последното пребивава в Германия на основание на Директива 2004/38 в качеството си на член на семейството на майка си, която е гражданка на Полша и има право на постоянно пребиваване в Германия на основание на същата директива. Освен това, видно от акта за преюдициално запитване, въпросът е поставен, като се изхожда от предположението, че FL не се ползва с друго право на пребиваване в Германия, освен с това по член 14, параграф 4, буква б) от Директива 2004/38, а именно в качеството си на търсещо заетост лице.

28 Освен това е безспорно, че исканото от FL разрешение за пребиваване с цел упражняване на родителски права предоставя право на социални помощи, докато правото на Германия не предвижда предоставянето на такива помощи, когато основанието за правото на пребиваване в тази държава е търсене на заетост. Видно от акта за преюдициално запитване, именно това е причината, поради която FL твърди пред запитващата юрисдикция, че трябва да получи такова разрешение за пребиваване в страната, а следователно и право на социални помощи по SGB II.

29 Имайки предвид това, за да отговори на поставения въпрос, и Съдът следва да се основе на посоченото в точка 27 от настоящото решение предположение.

30 Трето, следва да се припомни, че съгласно съдебната практика, когато с преюдициалния въпрос просто се препраща към правото на Съюза, без да се споменават конкретни негови разпоредби, Съдът следва да извлече от предоставените от запитващата юрисдикция данни, и по-конкретно от мотивите на акта за преюдициално запитване, тези разпоредби от правото на Съюза, на които е необходимо да се направи тълкуване предвид предмета на спора (решение от 12 февруари 2015 г., Surgicare, C-662/13, EU:C:2015:89, т. 17 и цитираната съдебна практика).

31 В случая, въпреки че в мотивите на акта за преюдициално запитване се позовава на редица разпоредби на правото на Съюза, националната юрисдикция излага съображения само във връзка с член 18 ДФЕС — които са посочени в точка 21 от настоящото решение и с които обосновава искането си да се установи дали разглежданата в главното производство национална правна уредба нарушава правото на Съюза — като прави указаното в точка 27 от настоящото решение уточнение, че изхожда от предположението за приложимост в случая на Директива 2004/38.

32 При тези обстоятелства следва да се приеме, че с въпроса си запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали член 18 ДФЕС и/или Директива 2004/38 трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат правна уредба на държава членка да изключва предоставяне на разрешение за пребиваване, предвидено от националното право за целите на упражняване на родителски права, на лице, което е гражданин на Съюза и е носител на родителски права върху ненавършило пълнолетие дете, само защото това дете — макар и гражданин на Съюза и пребиваващо, на основание на посочената директива, на територията на тази държава членка — не е гражданин на последната.

33 В това отношение най-напред следва да се отбележи, че видно от материалите по делото, с които разполага Съдът, условията за предоставяне на разглежданото в главното производство разрешение за пребиваване в страната водят до разлика в третирането, основана на гражданството, между ненавършилите пълнолетие деца, пребиваващи на територията на Германия. По-конкретно съгласно правото на Германия разрешение за пребиваване с цел упражняване на родителски права може да се предостави на гражданин на друга държава членка само ако родителските права се упражняват върху дете, което не е навършило пълнолетие, не е сключило брак, обичайно пребивава на територията на Германия и е гражданин на Германия. Ето защо, ако ненавършилото пълнолетие дете е гражданин на Съюза, но не е гражданин на Германия, родител на това дете, който е гражданин на друга държава членка, не може да получи такова разрешение за пребиваване в страната, дори и детето да пребивава обичайно на територията на Германия.

34 Следва да се припомни, че член 20, параграф 1 ДФЕС предоставя статута на гражданин на Съюза на всяко лице, което притежава гражданство на държава членка, и че този статут е създаден, за да бъде основният статут на гражданите на държавите членки, позволяващ на тези от тях, които са в еднакво положение, да получават в приложното поле ratione materiae на Договора за функционирането на ЕС еднакво правно третиране, независимо от тяхното гражданство и без да се засягат изрично предвидените в това отношение изключения (решение от 15 юли 2021 г., The Department for Communities in Northern Ireland, C-709/20, EU:C:2021:602, т. 62).

35 Следователно всеки гражданин на Съюза може да се позовава на предвидената в член 18 ДФЕС забрана за дискриминация на основание гражданство във всички случаи, които попадат в приложното поле ratione materiae на правото на Съюза. Тези случаи обхващат и хипотезите на упражняване на свободата на движение и пребиваване на територията на държавите членки по член 20, параграф 2, буква а) ДФЕС и член 21 ДФЕС (решение от 15 юли 2021 г., The Department for Communities in Northern Ireland, C-709/20, EU:C:2021:602, т. 63).

36 Тъй като жалбоподателят в главното производство е гражданин на Съюза и пребивава в държава членка, различна от тази, на която е гражданин, положението му попада в приложното поле ratione materiae на правото на Съюза, поради което той по принцип може да се позове на предвидената в член 18 ДФЕС забрана за дискриминация на основание гражданство (вж. по аналогия решение от 15 юли 2021 г., The Department for Communities in Northern Ireland, C-709/20, EU:C:2021:602, т. 64).

37 Съгласно постоянната съдебна практика обаче член 18, първа алинея ДФЕС е предназначен да се прилага самостоятелно само в случаите, уредени от правото на Съюза, за които Договорът за функционирането на ЕС не предвижда специални правила за недопускане на дискриминация (решение от 15 юли 2021 г., The Department for Communities in Northern Ireland, C-709/20, EU:C:2021:602, т. 65).

38 В това отношение следва да се отбележи, че принципът на недопускане на дискриминация е конкретизиран с член 24 от Директива 2004/38 по отношение на гражданите на Съюза, които упражняват свободата си на движение и пребиваване на територията на държавите членки (вж. в този смисъл решение от 15 юли 2021 г., The Department for Communities in Northern Ireland, C-709/20, EU:C:2021:602, т. 66).

39 Съгласно член 3, параграф 1 от Директива 2004/38 в приложното ѝ поле попадат и се ползват от предвидените в нея права всички граждани на Съюза, които се движат или пребивават в държава членка, различна от тази, на която са граждани, както и членовете на техните семейства, така както са определени в член 2, точка 2 от същата директива, които ги придружават или се присъединяват към тях. Такъв обаче е случаят с лице като детето на жалбоподателя в главното производство, което, както следва от точка 27 от настоящото решение, е гражданин на Полша и пребивава на територията на Германия на основание на качеството си на член на семейството на майка си, която също е гражданка на Полша и има право на постоянно пребиваване на територията на Германия.

40 При тези обстоятелства следва да се тълкува член 24 от Директива 2004/38.

41 Този член 24 предвижда в параграф 1, че всички граждани на Съюза, които пребивават въз основа на тази директива на територията на приемащата държава членка, се ползват с третиране, еднакво с третирането на гражданите на тази държава членка в рамките на обхвата на приложение на Договора за функционирането на ЕС.

42 В това отношение, от една страна, както следва от точка 39 от настоящото решение, в случая детето на жалбоподателя в главното производство е гражданин на Съюза и пребивава на територията на Съюза „въз основа на Директива 2004/38“ по смисъла на член 24, параграф 1 от тази директива.

43 От друга страна, предоставянето на право на пребиваване в страната на родител на ненавършило пълнолетие дете, гражданин на Съюза, което е упражнило свободата си на движение и пребиваване, попада „в рамките на обхвата на приложение на Договора“ по смисъла на посочения член 24, параграф 1, доколкото предоставянето на такова право може да улесни съответното ненавършило пълнолетие дете да упражнява правото си да се движи и да пребивава в приемащата държава членка.

44 Всъщност в практиката си Съдът приема, че както личи от съображения 3 и 4 от Директива 2004/38, същата цели да улесни упражняването на основното и лично право на свободно движение и пребиваване на територията на държавите членки, предоставено на гражданите на Съюза пряко с член 21, параграф 1 ДФЕС, и да укрепи това основно право. Защитата на семейния живот на тези граждани, и по-конкретно приемането на мерки за насърчаване на интегрирането на техните семейства в приемащата държава членка допринасят за постигането на тази цел (вж. в този смисъл решение от 2 септември 2021 г., État belge (Право на пребиваване в случай на домашно насилие), C-930/19, EU:C:2021:657, т. 81 и 82 и цитираната съдебна практика). Предоставянето на разрешение за пребиваване

на родител на дете, гражданин на Съюза, което обичайно пребивава в държава членка, отговаря на тези цели, тъй като позволява да се съхрани семейният живот на това дете на територията на тази държава членка и да се улесни интегрирането на семейството му в нея, още повече когато такова разрешение за пребиваване цели да позволи упражняването на родителските права върху посоченото дете и следователно по принцип за времето на упражняването на тези права.

45 Следователно принципът на равно третиране, конкретизиран в член 24, параграф 1 от Директива 2004/38, който изисква лицата, които се намират в сходно положение, да бъдат третирани еднакво от правна гледна точка, се прилага в случай като разглеждания в главното производство.

46 В главното производство не се спори, че искането от FL разрешение за пребиваване не му е предоставено само защото детето му не е гражданин на Германия, тъй като FL отговаря на всички други условия по правото на Германия за издаване на разрешение по член 28, параграф 1, първо изречение, точка 3 от AufenthG. Следователно разглежданата в главното производство национална правна уредба води до пряка дискриминация на основание гражданство на детето и поради това противоречи на член 24, параграф 1 от Директива 2004/38, като не признава на родителя, гражданин на друга държава членка, право на пребиваване, за да може да упражнява родителските си права върху това дете, докато дете в същото положение, което е гражданин на Германия, може да се ползва от присъствието за същите цели на своя родител, гражданин на друга държава членка.

47 Тази констатация не се поставя под въпрос от довода на правителството на Германия, изложен в съдебното заседание, че предвиденото в член 28, параграф 1, първо изречение, точка 3 от AufenthG право на пребиваване има за цел да защити конституционното право на гражданите на Германия да пребивават и живеят свободно в държавата си, която цел не допуска дете, гражданин на Германия, да бъде принудено да напусне страната си на произход, ако родителят му е чужд гражданин и няма право на пребиваване, докато дете, което е гражданин на Съюза, но не е гражданин на Германия, се намира в различно положение, тъй като непредоставянето на право на пребиваване на родителя не би наложило на детето да напусне страната си на произход.

48 Всъщност, макар гражданин на Съюза, който не е гражданин на Германия, да не се ползва от посоченото конституционно право и да трябва, за да получи право на пребиваване по Директива 2004/38, да отговаря на предвидените в същата директива условия за упражняване на това право, това не променя факта, че докато тези условия са изпълнени, той се ползва, подобно на гражданин на Германия и на Съюза, от правото да пребивава свободно на територията на Германия, така че положенията им са сходни, като следва да се уточни, че за целите на прилагането на принципа на равно третиране изискването положенията да са сходни, не налага същите да са идентични, а само сходни (вж. в този смисъл решение от 26 юни 2018 г., MB (Промяна на пола и пенсия за осигурителен стаж и възраст) C-451/16, EU:C:2018:492, т. 41).

49 Ето защо при правна уредба като посочената в точка 46 от настоящото решение родителят на дете, което не е гражданин на Германия, има правото на основание член 24, параграф 1 от Директива 2004/38 да получи разрешение за пребиваване с цел упражняване на родителските права върху детето си при същите условия като приложимите съгласно тази правна уредба за чуждестранните родители на деца, които са граждани на Германия.

50 В случая, както следва от точки 43 и 44 от настоящото решение, исканото от FL разрешение за пребиваване в крайна сметка има за цел да му позволи в качеството си на родител, който не е гражданин на приемащата държава членка, да упражнява родителските права върху детето си, което обичайно пребивава там, и да запази така семейния живот на детето в Германия, както и свободата му на движение и пребиваване на територията на страната, тъй като посоченото дете също не е гражданин на Германия, а на друга държава членка. Ако обаче на родителя на такова дете не може да се предостави разрешение за пребиваване в страната, за което могат да претендират родителите на гражданин на съответната държава, това би довело до накърняване на равното третиране на това дете (вж. по аналогия решение от 21 декември 2023 г., Chief Appeals Officer и др., C-488/21, EU:C:2023:1013, т. 66—69).

51 Освен това дискриминация като посочената в точка 46 от настоящото решение не може да бъде обоснована с дерогацията по член 24, параграф 2 от Директива 2004/38, тъй като правото на пребиваване на съответното дете не попада в посочените в тази разпоредба хипотези.

52 На второ място, по отношение на последиците от предоставяне на разрешение за пребиваване само на основание на националното право, в точка 28 от настоящото решение се припомня, че в случая съгласно правото на Германия притежателят на разрешение за пребиваване, издадено на основание член 28, параграф 1, първо изречение, точка 3 от AufenthG, може да претендира и за социални помощи по SGB II. Отпускането на такива помощи е отказано на FL с мотива, че не се ползва на територията на Германия с право на пребиваване на друго основание, освен в качеството си на търсещо заетост лице.

53 Несъмнено FL пребивава на територията на тази държава членка „въз основа на Директива 2004/38“, и по-конкретно въз основа на член 14, параграф 4, буква б) от нея, като търсещо заетост лице. Член 24, параграф 2 от тази директива обаче изрично позволява на държавите членки да дерогират принципа на равно третиране и да откажат да предоставят социално подпомагане на лице, чието право на пребиваване се основава на посочения член 14, параграф 4, буква б).

54 Ако обаче FL получи исканото разрешение за пребиваване на основание член 28, параграф 1, първо изречение, точка 3 от AufenthG, изложените в предходния параграф съображения не могат да поставят под въпрос правото му да получава социални помощи по SGB II.

55 Всъщност обстоятелството, че националният законодател, позовавайки се на дерогацията по член 24, параграф 2 от Директива 2004/38, не допуска FL да получава споменатите социални помощи, тъй като правото му на пребиваване на територията на страната е основано на качеството му на търсещо заетост лице, не означава, че FL не може евентуално да претендира за тези помощи на друго основание (вж. в този смисъл решение от 6 октомври 2020 г., Jobcenter Krefeld, C-181/19, EU:C:2020:794, т. 70).

56 Всъщност, що се отнася до социалното подпомагане, приложното поле на тази дерогация е ограничено до лицата, които имат право на пребиваване в приемащата държава членка, от една страна, на основание член 6, параграф 1 от тази директива за максимален срок от три месеца, и от друга страна, на основание член 14, параграф 4, буква б) от посочената директива след периода за търсене на заетост.

57 От това следва, че посочената дерогация не се прилага, когато детето на заинтересованото лице има право на пребиваване на основание на Директива 2004/38, различно от посочените в предходната точка.

58 С оглед на изложените съображение на поставения въпрос следва да се отговори, че член 24 от Директива 2004/38 трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска правна уредба на държава членка да изключва предоставяне на разрешение за пребиваване, предвидено от националното право за целите на упражняване на родителски права, на лице, което е гражданин на Съюза и е носител на родителски права върху ненавършило пълнолетие дете, само защото това дете — макар и гражданин на Съюза и пребиваващо, на основание на посочената директива, на територията на тази държава членка — не е гражданин на последната.

По съдебните разноски

59 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (пети състав) реши:

Член 24 от Директива 2004/38/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година относно правото на граждани на Съюза и на членове на техните семейства да се движат и да пребивават свободно на територията на държавите членки, за изменение на Регламент (ЕИО) № 1612/68 и отменяща директиви 64/221/ЕИО, 68/360/ЕИО, 72/194/ЕИО, 73/148/ЕИО, 75/34/ЕИО, 75/35/ЕИО, 90/364/ЕИО, 90/365/ЕИО и 93/96/ЕИО

трябва да се тълкува в смисъл, че

не допуска правна уредба на държава членка да изключва предоставяне на разрешение за пребиваване, предвидено от националното право за целите на упражняване на родителски права, на лице, което е гражданин на Съюза и е носител на родителски права върху ненавършило пълнолетие дете, само защото това дете — макар и гражданин на Съюза и пребиваващо, на основание на посочената директива, на територията на тази държава членка — не е гражданин на последната.

Подписи